Gryzeldan toinen nuoruus

järkyttävä näyttämöteos

Paweł Biernacki, Vantaa, 2026

HENKILÖT:

ROUVA GRYZELDA

PYÖVELI

INKVISITORI

Kohtaus 1

Kidutushuone – inkvisiittorin toimisto

PYÖVELI

INKVISITORI

INKVISITORI:
Mestari Dobromil!

PYÖVELI:
Tiedän. Se ei ollut oikein.

INKVISITORI:
Dobromil! Katso minua! Älä tuijota lattiaa! Mehän olemme etunimillä. Istu alas ja kerro se.

PYÖVELI:
Bonifacy… En tiedä, miten tähän päädyttiin.

INKVISITORI:
Ehkä tarvitset lomaa? Työuupumus? Kriisi? Onko sinulla ongelmia?

PYÖVELI:
En kuitenkaan haluaisi puhua siitä. Työpaikalla… Ymmärrät kyllä.

INKVISIITTORI:
En ymmärrä mitään. Enkä tule ymmärtämään, ellet kerro minulle. Astun kidutushuoneeseen, ja sinä, sen sijaan että suorittaisit tehtävääsi, katsot syytettyä sellaisella katseella… Ja ilmeesi on sellainen, kuin haluaisit purskahtaa itkuun. Syytetty sanoo minulle: ”Herra inkvisiittori! Kiduttajamestarille on tapahtunut jotain! Ehkä pitäisi kutsua lääkäri?” Dobromił, kerrohan, kuinka kauan olemme jo työskennelleet yhdessä? Pian siitä tulee kaksikymmentä vuotta! Jos sinulla on ongelmia, sano se vain. Ja sano se minulle, älä kidutettavalle – sillä minä olen vastuussa kidutushuoneemme toiminnasta.

PYÖVELI:

Minun täytyy mennä. Vanki odottaa...

INKVISITORI:

Antaa hänen odottaa. Määrään tänään uudelleenjärjestelyn. Istu alas ja kerro, mistä on kyse.

PYÖVELI:

Ehkä sanoin hänelle todellakin sitä ja tätä. Minun ei olisi pitänyt. Selitin itselleni, että palvelun päätyttyä hän ei kuitenkaan pystyisi välittämään näitä tietoja kenellekään. Ja hän oli tänään ainoa asiakas kidutushuoneessa, joten kukaan ei kuullut meitä. Mutta myönnän, että se ei ollut oikein.

INKVISIITTORI: (*ottaa esiin pullon ja kaksi lasia.*)

No niin. Määrään, että järjestämme uudelleenjärjestelyn tiimiyhdistämistapaamisen muodossa. Emme ole työpaikalla. Täällä ei ole työpaikan hierarkiaa. Tavoitteenamme on luoda ilmapiiri, jossa vallitsee luottamus ja keskinäinen ymmärrys. Mitä tapahtui, Dobromił?

PYÖVELI:

Gryzelda. Se on hänen nimensä.

INKVISITORI:

Tämä jää meidän väliseksi, Dobromił. Sinun ei olisi tarvinnut mainita nimeä. Jokaisella voi olla heikko hetki. Ymmärrän. En sekaannu yksityiselämääsi. Mutta tämä on, anteeksi suoruuteni, outoa. Et ole enää kaksikymmentä. En voi kuvitella, että ajatus mistään naisesta voisi hallita niin paljon miestä, joka on kuitenkin kypsä. Ja niin, ettei hän pystyisi keskittymään työhönsä. Ammattilainen, joka tunnetaan taidoistaan ja jota arvostetaan jopa Kuningaskunnan rajojen ulkopuolella. Työ on yksi asia. Mutta sinä työskentelet intohimoisesti, hioit ammattitaitoasi, olet saavuttanut maineen. Yleisö pitää sinusta. Entä osallistuminen kilpailuihin? Kuningaskunnan tason joukkuekilpailuihin? Katso palkintojasi, kiitospalkintojasi, kiitoksia… Eikö kahden kerran voittama ”Vuoden teloittaja” -titteli merkitse mitään? Sitä paitsi olet omistautunut, lojaali työntekijä. Hetkinen – eikö Gryzelda ole sattumalta anoppisi nimi?

PYÖVELI:

Se on anoppini nimi. Ja todellakin, minulla on vaikea lakata ajattelemasta häntä. En halua tylsistyttää sinua teknisellä ammattikielellä, Bonifacy, mutta on palveluja, jotka yksinkertaisesti yhdistyvät mielessäni häneen. En voi sille mitään. Kerron sinulle eräästä tapahtumasta. Olin vuosikurssini oppisopimuskoulutettavien tapaamisessa. Ymmärrät varmaan, tuskin tunnistimme toisiamme. Ihminen muuttuu, ja vuosia on kulunut niin paljon. Aluksi, kuten tiedetään, kysyttiin, kuka missä asuu ja miten elämä on sujunut. Muutaman oluen jälkeen puhe kääntyi ammatillisiin aiheisiin. Ja sitten joku keksi, että sanomme vain palvelun nimen, ja seuraava sanoo nimen, joka hänelle tulee mieleen sen yhteydessä. Ja ehdottaa palvelulle uutta nimeä. Tiedäthän – sellaista nuoruuden leikkiä. Kuka sanoo saman nimen kahdesti, tarjoaa kierroksen.

INKVISITORI:

Dobromił, jos haluat palkankorotuksen, sinun ei tarvitse kierrellä ja kaarrella. Me pääsemme kyllä sopimukseen. Miksi tämä koko sirkus? Mutta älä suutu, ansaitset mielestäni kunnolla. Kierroksen tarjoaminen ei pitäisi olla ongelma.

PYÖVELI:

Olutkierroksen tarjoaminen ei ole mikään ongelma. Varsinkin kun tällaisia tapaamisia sattuu todella harvoin. Ongelma on jossain muualla. No olkoon, selitän sen sinulle kirjaimellisesti. Kun kuulen ”kielen repiminen kuumilla pihdeillä”, ajattelen ”Gryzelda”. Kun kuulen ”kuuman lyijyn juottaminen”, ajattelen ”Gryzelda”. Kun kuulen ”noidan polttaminen roviolla”, ajattelen ”Gryzelda”.

INKVISITORI:

Ehkä olet vain rakastunut. Tiedätkö, sivistys tarkoittaa tiettyjen normien noudattamista. Ei vain lakisääteisiä normeja. Mutta joskus normit ovat yhtä ja elämä toista. Joskus ihmisellä ei mene

hyvin esimerkiksi vaimonsa kanssa, ja kohtalo tuo hänen tielleen toisen naisen. Ehkä hieman vanhemman, mutta viehättävän, energisen, tyylikkään. Olkoonpa se sitten anoppi. En puhu sinusta. Loppujen lopuksi fantasiat omasta anopista voivat tulla kenelle tahansa. Se ei vielä ole syy kutsua lääkäriä tai panna miestä rautoihin. En voi enkä halua antaa sinulle neuvoja. Mutta ehkä sinun pitäisi yrittää pelastaa se, mitä sinulla on. Voisit esimerkiksi ehdottaa vaimollesi, että teidän molempien kannalta olisi hyödyllistä keskittyä toisiinne. Tiedän, että se ei kuulosta kovin hyvältä, koska se tarkoittaa kuitenkin suhteiden heikkenemistä hänen perheeseensä. Voisit antaa hänelle ymmärtää, että rouva Gryzelda ei pitäisi vierailla teillä liian usein. Parasta olisi sanoa se hänelle suoraan. Oletko puhunut tästä vaimosi kanssa?

PYÖVELI:

Bonifacy, ymmärränkö oikein – kysyt minulta, olenko koskaan vihjannut vaimolleni, etten pidä anoppini vierailuista?

INKVISITORI:

Jos asian ilmaisee noin, se kuulostaa todellakin hieman oudolta. Perun kysymykseni. Kerro sitten, milloin ongelmat alkoivat?

PYÖVELI:

Tänä aamuna.

INKVISITORI:

Joten te puhuitte keskenänne? No näetkö! Vuoropuhelu on suhteen perusta.

PYÖVELI:

Tänä aamuna anoppini saapui. Hänellä oli mukanaan valtavat matkatavarat. Hän sanoi, että jää vain kahdeksi päiväksi ja että halusi järjestää meille mukavan yllätyksen. Menetin sanani. Ja hetkeä myöhemmin hän sanoi muuttaneensa mieltään, koska olimme ottaneet hänet niin lämpimästi vastaan. Että hän oli päättänyt viettää luonamme kaksi viikkoa ja lähteä sitten, vaikka rukoilisimme häntä polvillamme jäämään pidemmäksi aikaa.

INKVISITORI:

Kaksi viikkoa? No, viikon loman voisin antaa sinulle heti. Älä välitä siitä asiakkaasta, joka odottaa palvelun loppuun saattamista. Löydän jonkun sijaisen, se hoituu kyllä.

PYÖVELI:

En halua mitään lomaa. Anoppi on meillä kaksi viikkoa, ja se oli hänen suunnitelmansa alusta asti. Hän sanoi, että hänelle riittää vain paikka, jossa nukkua. Että emme huolehtisi hänen läsnäolostaan, koska hän ei halua tunkeutua elämäämme. Hän haluaa vain pitää meille seuraa ja motivoida meitä.

INKVISIITTORI:

Motivoida?

PYÖVELI:

Niin hän sanoi. Motivoida. Koska me, eli minä ja vaimoni, olemme hänen mielestään lepäämässä laakereillamme ja tyydymme keskivertoon asemaan. Meillä ei ole kunnianhimoa. Ja

hän, anoppini, ei voi sietää sitä. Hän päätti meidän parhaaksemme osoittaa, että elämässä on oltava visio. Täytyy ajatella laajasti, täytyy uskaltaa tiedostaa omat tarpeensa, täytyy olla...

INKVISITORI:

... Tavoitteita?

PYÖVELI:

Aivan. Oletko törmännyt johonkin sellaiseen?

INKVISITORI:

Kirjoitin siitä väitöskirjani.

PYÖVELI:

Pilailetko kanssani?

INKVISITORI:

En lainkaan. Inkvisition historia on täynnä tapauksia, joissa ihmiset eivät halua muuta kuin osoittaa meille, inkvisiittoreille, epäitsekkäästi oikean toimintatavan, antaa vinkkejä siitä, millaisia päätöksiä meidän pitäisi tehdä, ja niin edelleen. Heillä on konkreettisia ehdotuksia, joskus jopa valmiita lakiesityksiä. Hyvin usein niiden tekijä on joku kuollut esi-isä, joka on ilmestynyt heille unessa. Tällöin tämä esi-isä on kuitenkin tullut tietoiseksi näistä paljastuksista vasta kuolemansa jälkeen, eikä hän ole koko elämänsä aikana ollut lainkaan kiinnostunut asiasta, eikä ainakaan maininnut siitä kenellekään sanaakaan. Tämä esi-isä ei kuitenkaan jostain salaperäisestä syystä voinut ilmestyä unessa esimerkiksi kastellanille, peläten että tämä ei uskoisi häntä. Hän löysi kuitenkin erinomaisen ratkaisun, nimittäin ilmestyi unessa jollekin, jolla ei ole lainkaan valtaa tehdä mitään päätöksiä. Hän valitsi tämän ovelan strategian toivoen, että uskoisimme juuri tähän henkilöön, ja ratkaisevana argumenttina hän ilmoitti tälle henkilölle, että jokaiselle, joka ei usko häntä, koituu väistämättä kauhistuttavia onnettomuuksia ja katastrofeja. Sen jälkeen, mikä on selvää, me kaikki kuolemme ja saamme tästä opetuksen tulevaisuutta varten.

PYÖVELI:

Anoppi ei ole vielä maininnut mitään katastrofeja. Eikä unista.

INKVISITORI:

Ymmärrän. Se oli vain esimerkki. Annan sinulle ehkä toisen, Dobromił. Meillä oli yliopistossa kaveri. Ei ole väliä, mikä hänen nimensä oli, kutsutaan häntä Błażejksi. Hän näytti surkealta, et olisi antanut hänestä kolmea talaria, eikä hänellä ollut pienintäkään aavistusta siitä, miten puhua naisille. Vaikka hän oli aatelismies, edes porvarinaiset eivät halunneet häntä.

PYÖVELI:

Bonifacy, et ole paljon minua nuorempi. Sinun opiskeluaikana porvarinaiset ja naiset ylipäätään eivät saaneet edes lähestyä yliopistoa, puhumattakaan opiskelusta. Jopa nykyäänkin tyttöjen kouluttaminen tavallisiin käsityöammatteihin, vaikkapa teloittajan ammattiin, herättää monissa ihmisissä avointa vastustusta. Mitä sitten puhua yliopistosta.

INKVISITORI:

Sanoin, että edes kaupunkilaisnaiset eivät halunneet Błażejaa. Yksikään nainen ei halunnut häntä. En sanonut, että kyseessä olisivat naiset, jotka opiskelevat kanssamme samalla vuosikurssilla. Se, että naiset eivät saaneet lähestyä yliopistoa, ei vielä tarkoita, että yliopisto ei olisi voinut lähestyä naisia. Huomaa, että jälkimmäinen on jo sinun olettamuksesi. Virheellinen olettamus. Ja miksi ajattelit niin? Siksi, että et itse opiskellut. Samoin ystäväni Błażej, jolla ei ollut aavistustakaan naisista, kuvitteli, että kaikki naiset ovat hänen kaltaisiaan. Että he ovat olentoja, jotka ovat uppoutuneet logiikkaan ja dialektiikkaan. Toisin sanoen, että tällainen naisopiskelija ei tee muuta kuin filosofoi. Aamusta iltaan. Että riittää, kun naisopiskelijan saa vakuutettua loogisesti, vaikkapa jollain argumentilla, ja jo hän, Błażej, nousee koko yliopiston halutuimmaksi nuorukaiseksi.

PYÖVELI:

Jokin kertoo minulle, ettei hän onnistunut siinä.

INKVISITORI:

Sekä kyllä että ei. Błażej oli erityisen kiinnostunut uskon ongelmasta. Hän kehitti argumentin, jonka hänen mielestään olisi pitänyt vakuuttaa vastustamattomasti jokainen naisopiskelija suostumaan kaikkiin hänen mielihaluihinsa, jopa kaikkein syntisimpiin. Hän väitti, että nainen, joka suostuu hänen toiveisiinsa, kokee väistämättä jonkinlaista suurta onnea tai välttää jonkin kauhean onnettomuuden. Koska tätä väitettä ei voi todentaa, hän katsoi, että naisten tulisi suostua hänen toiveisiinsa, kaiken varalta. Jos nainen uskoo häntä ja suostuu, ja käy ilmi, että hän valehteli, nainen ei menetä paljoakaan. Jos nainen ei usko häntä eikä suostu, ja käy ilmi, että hän puhui totta, nainen altistaa itsensä jollekin suurelle onnettomuudelle. Tai menettää jonkin suuren mahdollisuuden.

PYÖVELI:

Tiedätkö, Bonifacy, olen pelkkä käsityöläinen, en ymmärrä teidän dialektiikkaanne. Mutta en usko, että tuo hänen argumenttinsa vakuuttaisi yhtäkään naista. Jopa minun aikanani tytön piti saada se mustaa valkoisella – joko olet vanhempi kisälli, mieluiten jo mestari, kutsut hänet syömään ja vielä useammin, ostat hänelle jonkin lahjan – tai et ole olemassa lainkaan.

INKVISITORI:

Asia on siinä, että Błażejin argumentti on loogisesti moitteeton. Joka tapauksessa se oli vakuuttava erään naisen sukulaisille, jotka yllättivät hänet pakenemassa naisen makuuhuoneesta.

PYÖVELI:

Tätä en enää usko, Bonifacy. Tällaisessa tilanteessa sukulaiset eivät ryhdy keskusteluihin, vaan tappavat hänet. No, ainakin kastroivat. Ellei hän sitten pysty jotenkin lahjomaan heitä ja menemään naimisiin naisen kanssa.

INKVISIITTORI:

Intuitiosi ei petä sinua, Dobromił. Älä kuitenkaan suutu, mutta teet johtopäätöksiä liian hätäisesti. Heidän mielestään argumentti oli vakuuttava ja oikea, mutta he käyttivät sitä Błażejia vastaan. Tämä vannoi, ettei ollut koskaan ollut kyseisen naisen makuuhuoneessa, että hän oli kyllä keskustellut tämän kanssa, mutta yksinomaan filosofisista aiheista.

PYÖVELI:

Uskoivatko he häntä?

INKVISIITTORI:

Sitä ei voi yksiselitteisesti todeta. He sanoivat, etteivät halua tutkia, keskusteliko hän naisen kanssa vai harjoittiko hän kenties jotain muuta. Koulutettuina ihmisinä he totesivat, että menneisyyttä ei kuitenkaan voi muuttaa, ja joskus sitä ei edes voida selvittää täysin varmasti. He jättivät asian siis avoimeksi, mutta toisaalta he eivät jättäneet varmistamatta, kaiken varalta, että tilanne ei toistuisi.

PYÖVELI:

Takuun? Minkälaisen takuun hän olisi voinut heille antaa?

INKVISITORI:

Meidän Błażej sanoi, että hän antoi heille kunniasanansa, ettei tee sitä enää.

PYÖVELI:

En usko tuohon. He ovat varmasti ainakin kastroineet hänet, tosin luultavasti taitamattomasti.

INKVISITORI:

Ymmärrän, Dobromił, että sinua saattaa ärsyttää, kun joku ilman asianmukaisia pätevyyksiä ryhtyy harjoittamaan ammattiaasi. Mutta älä suutu, teet perusteettomia oletuksia. Uskon hänen antaneen heille juhlallisen kunniasanan. Luulen, että hän on tehnyt niin varmasti useita kertoja. Mutta en oleta, että he tyytyivät siihen. Perusteettomat oletukset tekisivät minusta kelvottoman inkvisiittoriksi...

Kohtaus 2

Kidutushuone – inkvisiittorin toimisto

INKVISITORI

ROUVA GRYZELDA

PYÖVELI

ROUVA GRYZELDA:

Hyvää huomenta! En kai häiritse?

INKVISITORI:

Ei suinkaan, ei suinkaan, arvoisa rouva! Olkaa hyvä ja asettukaa mukavasti! Jos muistan oikein...

ROUVA GRYZELDA:

Olen Gryzelda. On todella mukava tavata. Poikani on töissä teillä, joten päätin poiketa käymään, koska keramiikkakurssini kaikenikäisille juuri päättyi.

INKVISITORI:

Inkvisiittori Oikeudenmukainen. On suuri ilo tavata. Keramiikkakurssi? Se on varsin hienostunut harrastus. Taiteellinen, voisi sanoa.

PYÖVELI: *(ottaen pullon pöydältä)*

No, minä taidan palata töihin.

INKVISITORI:

Ei suinkaan, mestari Dobromile. Uudelleenjärjestely on uudelleenjärjestely.

ROUVA GRYZELDA: (*pyövelille*)

Rakas vävy? Etkö sanonut tänään, että teillä on tulossa uudelleenjärjestely...

INKVISITORI:

Ai, se oli minun päätökseni, joka tehtiin niin sanotusti poikkeusmenettelyllä. Mestari Dobromił ei voinut tietää siitä.

ROUVA GRYZELDA:

Entä tämä pullo? Herra inkvisiittori Oikeudenmukainen, ette varmaankaan usko, mutta minulle on sattunut... no, sanon sen suoraan. Minulla on toisinaan ollut kielenkärjellä kritiikkiä tiettyjä henkilöitä kohtaan, jotka ovat naimisiin tulleet kunnianhimoisen taiteilijaperheen kanssa, mutta eivät kykene luopumaan taipumuksestaan vahvoihin juomiin. Hienotunteisuudesta pidin tämän kuitenkin omana tietonani.

INKVISITORI:

Mutta, no, taas kerran. Arvoisa rouva on erehtynyt; mestari Dobromił otti pullon käteensä kuultuaan, että kyseessä on uudelleenjärjestely, jotta hän voisi desinfioida työkalut kidutussalissa.

Alkoholin nauttiminen työpaikalla on tietysti kielletty. Meitä sitovat tiukat turvallisuusmääräykset, emme voi ottaa riskiä henkilökunnan hengestä. Ja alkoholin nauttiminen palvelua odottavien asiakkaiden läsnä ollessa olisi vakava ammattietiikan rikkomus, puhumattakaan siitä, että se olisi ristiriidassa uusimpien sääntöjemme kanssa.

PYÖVELI:

Tietenkin. Tarkoitin vain kirveen desinfiointia. Pullossa on todellakin...

INKVISITORI: (*keskeyttäen*)

...desinfiointiainetta. Emme voi ottaa riskiä, että asiakkaiden terveys vaarantuisi meidän huolimattomuutemme vuoksi, kuten te itsekin ymmärrätte, arvoisa rouva Gryzelda. No, vaihdetaanpa aihetta: oletteko ryhtynyt harrastamaan keramiikkaa?

ROUVA GRYZELDA:

Voi, herra inkvisiittori, mitä kaikkea enkaan harrasta... Riittää, kun sanon, että jo huomenna minulla on tunteja kahdella muulla kurssilla. En aio paljastaa yksityiskohtia, mutta nekin liittyvät taiteeseen. Vaalin suvumme taiteellisia perinteitä ja samalla haluan kehittyä henkilökohtaisesti, ilmaista omia pyrkimyksiäni...

INKVISITORI:

Tietysti, tietysti, arvoisa rouva Gryzelda! Erittäin kiitettävä, jopa kunniakas aikomus, sanoisin. On valitettavaa, että liialliset työvelvollisuudet eivät jätä minulle aikaa omistautua harrastuksilleni. Aikoinaan soitin harrastusluutua ja minussa nähtiin suuria lupauksia...

ROUVA GRYZELDA:

Ah, aavistinkin, että te, herra inkvisiittori, sivistyneenä ihmisenä arvostaisitte aloitettaani omistautua puhtaalle taiteelle! Niin harvat ihmiset arvostavat todellista intohimoa! Ei puutu sellaisia, jotka luulevat, että riittää, kun menee naimisiin kunnianhimoisen perheen kanssa, jotta voi esittää...

PYÖVELI: (*pullo kädessään*)

Minä sitten lähden. Suokaa anteeksi...

INKVISITORI:

Mutta tietenkin. Desinfiointi ei voi odottaa.

Kohtaus 3

Kidutushuone – inkvisiittorin toimisto

INKVISITORI

ROUVA GRYZELDA

ROUVA GRYZELDA:

Nyt kun olemme kahden, voin paljastaa teille, herra inkvisiittori, etten käy missään keramiikkakursseilla. En halunnut paljastaa sitä vävyn edessä, joka on mitä kunniallisin mies, mutta te ymmärrätte kyllä... Hän ei ole mies, jolla olisi kunnianhimoa. Useaan otteeseen minulla oli suuri halu antaa hänelle tämä ymmärtää, mutta vain synnynnäinen hienotunteisuuteni esti minua.

INKVISITORI:

Todellako? Sitten te olette johtaneet minut harhaan, rouva Gryzelda! Minut, kokeneen inkvisiittorin! Eikö kyse ole siis keramiikasta?

ROUVA GRYZELDA:

Ehdottomasti ei! Se tulee olemaan kaikille yllätys, kun lopulta onnistun. Käyn monilla kursseilla. Kurssi, jossa opetellaan kävelemään täynnä viehätystä, kurssi, jossa opetellaan tekemään reverenssejä asianmukaisella sulokkuudella, kurssi, jossa opetellaan tekemään hienostuneita nyökkäyksiä...

INKVISITORI:

Uskomatonta. Voiko kaikki nämä pätevyydet hankkia meidän kaupungissamme?

ROUVA GRYZELDA:

Tämä on vasta alkua. Olen ilmoittautunut ”Murskaavien katseiden heittämisen kurssille”, ”Pään arvokkaasti kohottamisen kurssille”, ”Vallanpitäjän eleiden kurssille” sekä erityisneuvontaan ”Hovillisen itsensä ylistämisen” aiheesta. Mutta ne alkavat vasta ensi viikolla. Pyydän vain teiltä hienotunteisuutta, herra inkvisiittori. Kukaan ei saa tietää tästä etukäteen, ei edes vävyni Dobromiil. Hän on kunnon mies, mutta täysin kunnianhimoton...

INKVISITORI:

Mutta tietenkin. Pysyn vaiti kuin hauta, arvoisa rouva Gryzelda! Pyydän teiltä kuitenkin vastapalvelusta, nimittäin ettette paljastaisi kenellekään, kuinka taitavasti johditte minut harhaan tuon keramiikan suhteen. Teillä ei ole puutetta oveluudesta, rouva Gryzelda... Saisinko esittää yhden kysymyksen?

ROUVA GRYZELDA:

Totta kai, herra inkvisiittori.

INKVISITORI:

Kaikki nämä kurssit… Niiden nimistä päätellen niiden takana on varmaankin jokin tarkoitus. Ehkä jopa yksi ja sama henkilö. Saanko kysyä tarkempia yksityiskohtia?

ROUVA GRYZELDA:

Valitettavasti en voi paljastaa teille yksityiskohtia, herra inkvisiittori. Olen sitoutunut salassapitoon. Nykyään on niin paljon huijareita. Joku kertoo suunnitelmistaan itsensä kehittämisestä tai jonkin liiketoiminnan käynnistämisestä, ja he ovat valmiita varastamaan idean, esittämään sen kyynisesti omakseen ja tuhoamaan jopa kaikkein lupaavimman hankkeen, johon joku on sijoittanut koko elämänsä säästöt.

INKVISITORI:

Tietenkin, älkää paljastako nimiä tai mitään, mikä voisi johtaa minut näiden kurssien järjestäjien henkilötietoihin. En edes aikonut kysyä niistä.

ROUVA GRYZELDA:

Kerron teille luottamuksellisesti, mutta ilman nimiä. Ja pyydän vastineeksi jotain.

INKVISIITTORI:

Mitä sellaista?

ROUVA GRYZELDA:

Ei mitään suurta. Luottamuksellisia tietoja, jotka koskevat perhettäni, tyttäreni tulevaisuutta – lyhyesti sanottuna asioita, joista minulla äitinä on oikeus kysyä.

INKVISITORI:

Kyseessäkö on kenties mestari Dobromiilin tilanne ja tulevaisuudennäkymät? Tietenkin, arvoisa rouva Gryzelda, en voi kieltäytyä antamasta teille asianmukaisia tietoja perheenjäsenenä. Mutta tietenkin vasta saatuani asianmukaisen kirjallisen pyynnön. Voitte jatkaa...

ROUVA GRYZELDA:

No, liikekumppanini, jonka kanssa aiomme pian avata oman teatterimme – tai oikeastaan kiertävän teatteriseurueen – on avannut minulle uusia mahdollisuuksia. Hän on nuori mies, erittäin lahjakas ja yritteliäs. Eikä hänellä ole puutetta suhteista. Hän kertoi, että korkeassa asemassa olevien henkilöiden kiivaiden pyyntöjen vuoksi hän ryhtyi kirjoittamaan näytelmiä. Sitten hän päätti, että hän ei kirjoittaisi pelkästään näytelmiä, vaan järjestäisi myös esityksiä. Hän on sekä taiteilija että järjestäjä. Hän näki minussa potentiaalia!

INKVISITORI:

Kyllä. Ymmärrän. Joten tämä nuori mies suostutteli teidät, arvoisa rouva Gryzelda, sijoittamaan säästöänne kiertävään teatteriseurueeseen, joka esittää, kuten ymmärrän, hänen kirjoittamiaan näytelmiä?

ROUVA GRYZELDA:

Mutta ei suinkaan. Hän ei ansaitse siitä yhtään talaria. Hän rukoili minua sijoittamaan itseeni, jotta en piilottaisi lahjakkuuttani maailmalta. Hän sanoi, että se olisi minun puoleltani rikos itse Taidetta kohtaan. Jälkipolvet eivät antaisi minulle anteeksi. Katuisin menetettyä tilaisuutta kuolemaani asti. Eikö teille, herra inkvisiittori, ole koskaan käynyt niin, että joku on esittänyt teille pyynnön, jonka te olette hylännyt, ja jota olette myöhemmin katunut?

INKVISITORI:

Ymmärrän, että tämä on retorinen kysymys. Jatkakaa, arvoisa rouva Gryzelda...

ROUVA GRYZELDA:

Niin, nämä kurssit, jotka ovat välttämättömiä tulevan urani kehittämiseksi teatterin ykköstähdeksi, vaativat tiettyjä kustannuksia. Onneksi tuo nuori kirjailija kirjoittaa näytelmän aivan ilmaiseksi ja nimenomaan minua varten. Näissä olosuhteissa en voinut yksinkertaisesti kieltäytyä! Hän paljasti minulle jopa näytelmänsä yleisen konseptin. Voinko, herra inkvisiittori, tiivistää teille sen pääkohdat?

INKVISITORI:

Totta kai! Olen kuulolla.

ROUVA GRYZELDA:

Se on tarina ihastuttavasta nuoresta Pulcherindasta. Pulcherinda oli vasta pikkutyttö, kun hänet myytiin sirkukseen. Sirkusomistajan rakkauden ansiosta hän kuitenkin saa vapauden takaisin. Sen jälkeen yhä korkeammassa asemassa olevat arvohenkilöt rakastuvat häneen yksi toisensa jälkeen. Lopulta ilkeämielinen Horryfikus syyttää häntä noituudesta, ja hänet tuomitaan poltettavaksi roviolla.

INKVISIITTORI:

Oletan, ettei siihen tule menemään?

ROUVA GRYZELDA:

Jo roviolla seisoessaan nuori Pulcherinda pitää tulisen puheen kokoontuneelle väkijoukolle herättäen sen innostuksen. Tämän puheen jälkeen teloituksesta vastaava pyöveli sanoo, että hän mieluummin kuolee itse kuin polttaa niin ihmeellisen ja kauniin olennon kuin Pulcherinda. Siksi pyöveli tappaa itsensä, ja raivoissaan oleva Horryfikus haluaa itse sytyttää tulen Pulcherindan roviolle.

INKVISITORI:

Ja joku sotkee hänen suunnitelmansa?

ROUVA GRYZELDA:

Oikeudenmukainen tuomari astuu näyttämölle ja paljastaa hämmästyneelle väkijoukolle, että kuningaskunnassa on voimassa kauan sitten unohdettu laki. Laki määrää, että jos teloittaja ottaa vapaaehtoisesti kuoleman tuomittavan puolesta, tuomittu vapautetaan syyllisyydestä. Niinpä nuori Pulcherinda on vapaa ja menee lopulta naimisiin ritarillisen prinssin kanssa, joka on hulluna rakastunut häneen.

INKVISITORI:

Nerokasta! Veikkaan, että Horryfikus saa ansaitsemansa rangaistuksen. Todellakin, tässä tarinassa on potentiaalia. Voisimmeko siirtyä niihin tietoihin, joita halusitte saada, arvoisa rouva Gryzelda? Mestari Dobromiilan perheenjäsenenä?

ROUVA GRYZELDA:

Se on pikkujuttu, teen tarvittavan tiedustelun ja tuon tiedot huomisen oppituntien jälkeen. Kyse on kunniakkaan vävyn luottokelpoisuudesta. Tiedän, että te tarjoatte työntekijälainoja...

INKVISIITTORI:

Ahaa – siitä siis on kyse. En olisi ikinä arvannut. Älkää kirjoittako tiedustelua, voin antaa teille tämän tiedon suullisesti. Valitettavasti tilanne ei näytä hyvältä. Mestari Dobromił ei ole maksanut viimeistä lainaansa, hänellä on maksurästejä, ja perimme viivästyskorkoa... Hän ei varmaankaan ole myöntänyt sitä. Mitä täällä pitkään puhutellaan, vävynne on tunnettu kortinpelaaja. Hyvä mies, arvostettu alallaan, mutta jokaisella on heikkoutensa. Tänään hän halusi lainata minulta kymmenen talaria. Halusin antaa neljä, mutta hän sanoi tarvitsevansa vähintään kuusi. Kukkakimppu, hän sanoi, maksaa kolme talaria, ja hänen on tänään ehdottomasti tuotava kotiin kaksi kimpua... Itkettekö te, rouva Gryzelda?

ROUVA GRYZELDA:

Ei, ei. Kiitän teitä tiedosta, herra inkvisiittori.

INKVISITORI:

Älkää huoliko. Hän pääsee jaloilleen, hänellä on täysi tukemme, emme aio tehdä mitään leikkauksia. Hän on luotettava työntekijä, ja ellei olisi niitä valitettavia kortteja... Luottamuksellisesti sanon teille, että on parempi olla antamatta hänelle käteistä rahaa. Missään tapauksessa hänelle ei pidä lainata mitään. Valmistaa hänelle maukas ateria, kyllä. Sanoa jotain mukavaa. Hän tarvitsee nyt ennen kaikkea läheistensä tukea, rouva Gryzelda!